

Ωρα για δράση

Τα σημαντικότερα συμπεράσματα της έκθεσης της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC) για τις επιπτώσεις, την προσαρμογή και την ευαλωτότητα

28 Φεβρουαρίου 2022

“Οι συσσωρευμένες επιστημονικές αποδείξεις είναι ξεκάθαρες: η κλιματική αλλαγή είναι απειλή στην ευημερία του ανθρώπου και στην πλανητική υγεία. Οποιαδήποτε περαιτέρω καθυστέρηση σε οργανωμένη, προληπτική παγκόσμια δράση για την προσαρμογή και τον μετριασμό της, θα οδηγήσει στο να χαθεί το μικρό παράθυρο ευκαιρίας που έχουμε, που στενεύει ταχύτατα, ώστε να διασφαλίσουμε ένα βιώσιμο μέλλον για όλους (πολύ υψηλή βεβαιότητα)” (IPCC SPM.D.5.3)

Στις 28 Φεβρουαρίου, μία ομάδα κορυφαίων κλιματικών επιστημόνων, εκ μέρους της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC), παρέδωσε την πιο πρόσφατη έκθεσή της στις κυβερνήσεις σχετικά με **τις επιπτώσεις, την προσαρμογή και την ευαλωτότητα** στην κλιματική αλλαγή. Η έκθεση του Working Group II δίνει μία ζοφερή εικόνα του πόσο βαθιά στην κλιματική κρίση έχουμε βυθιστεί, και πόσο χειρότερα θα μπορούσε να γίνει, αφού η υπερθέρμανση αλληλεπιδρά με πολλές άλλες παγκόσμιες απειλές όπως την απώλεια της βιοποικιλότητας, τη μη βιώσιμη κατανάλωση και τις κοινωνικές ανισότητες. Το πιο σημαντικό, η έκθεση υπογραμμίζει τις επιλογές που έχουμε αυτήν την κρίσιμη δεκαετία. Παρακάτω παραθέτουμε κάποια από τα πιο σημαντικά σημεία από την έκθεση των 3.500+ σελίδων, καθώς και μερικά συμπεράσματά μας για δράση. Επίσης, έχουμε δημοσιεύσει τα [5 βασικά συμπεράσματα](#) από την έκθεση που ο καθένας μας πρέπει να συγκρατήσει. Ας τα δούμε πρώτα **περιληπτικά:**

Πώς πάμε;

- Τα πράγματα είναι άσχημα. Δεν περιμέναμε καν να είναι τόσο άσχημα τόσο γρήγορα, τουλάχιστον για τα οικοσυστήματα.
- Τα όρια για να αντιμετωπίσουμε την κλιματική κρίση ξεπερνώνται. Μερικά σε βαθμό που δεν διορθώνεται.
- Δεν επηρεαζόμαστε όλοι το ίδιο. Όμως όλοι επηρεαζόμαστε.
- Ακόμα κάνουμε σαν να μην συμβαίνει, κι αυτό κάνει την κατάσταση πιο δύσκολη.
- Η προσπάθεια για προσαρμογή αυτή τη στιγμή είναι πολύ λιγότερη από όση χρειάζεται και έρχεται με μεγάλη καθυστέρηση. Είναι ακόμα και λανθασμένη.

Τι έρχεται;

- Οι απειλές αναπτύσσονται γρηγορότερα απ’ όσο περιμέναμε.
- Κάθε επιπλέον, έστω μικρή, υπερθέρμανση, δυσχεραίνει την κατάσταση.
- Αν ξεπεράσουμε τον 1,5°C, έστω και προσωρινά, τα πράγματα θα γίνουν πολύ χειρότερα.

Τι αλλαγές πρέπει να πετύχουμε;

- Υπάρχουν λύσεις για ένα ασφαλές μέλλον για όλους, αλλά όχι χωρίς γρήγορη μείωση ρύπων.
- Οι τεχνολογίες προσαρμογής δεν αρκούν από μόνες τους. Χρειαζόμαστε συστημικές αλλαγές, με δικαιοσύνη.
- Η εκπλήρωση δεσμεύσεων σε οικονομία και ισότητα θα είναι καταλυτική.
- Η αποκατάσταση και προστασία των ωκεανών μας, των δασών και των ειδών είναι απαραίτητη και για τη δική μας προστασία.
- Το παράθυρο για δράση κλείνει ταχύτατα. Έρχονται κρίσιμα χρόνια.

Αιτήματα της Greenpeace για ανάληψη δράσης:

1. Απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα, χωρίς καμία καθυστέρηση, και ευθυγράμμιση κλιματικών στόχων με τον 1,5°C.
2. Προστασία τουλάχιστον του 30% της Γης ως το 2030.
3. Γεφύρωση του κενού στην προσαρμογή και αντιμετώπιση των ζημιών και απωλειών.
4. Υπεράσπιση της κλιματικής δικαιοσύνης.
5. Αγώνας για το μέλλον που αξίζουμε, που θα ικανοποιεί τις ανάγκες μας, όχι την απληστία κάποιων.
6. Αντιμετώπιση της πραγματικότητας, με ωμή ειλικρίνεια.

Παρακάτω αναλύουμε πιο διεξοδικά τα συμπεράσματα αυτά, με βάση την Περίληψη για Νομοθέτες της έκθεσης και τα κεφάλαιά της (SPM = Summary for Policymakers; TS = Technical Summary; Ch = Chapter). Για την ακριβή φρασεολογία της IPCC, δείτε την παραπομπή στις παρενθέσεις.

Πώς πάμε;

Τα πράγματα είναι άσχημα

Η ανθρωπογενής κλιματική αλλαγή έχει προκαλέσει εκτεταμένες απώλειες και ζημιές στη φύση και τους ανθρώπους, παρά τις προσπάθειες προσαρμογής. Οι εκτεταμένες, διάχυτες επιπτώσεις στα οικοσυστήματα, τους ανθρώπους, τους οικισμούς και τις υποδομές έχουν προκληθεί από διαπιστωμένες αυξήσεις στη συχνότητα και την ένταση των κλιματικών και καιρικών ακραίων φαινομένων, συμπεριλαμβανομένων των ακραίων καυσώνων στη στεριά και τους ωκεανούς, των φαινομένων ακραίων υετών, των ξηρασιών και των πυρκαγιών. (SPM.B.1; SPM B.1.1)

Ο βαθμός και το μέγεθος των επιπτώσεων στα οικοσυστήματα είναι μεγαλύτερα από ότι είχε εκτιμηθεί σε προηγούμενες εκθέσεις. Η κλιματική αλλαγή έχει προκαλέσει σημαντικές ζημιές, και απώλειες που δεν είναι αναστρέψιμες σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό, σε επίγεια, παράκτια, ωκεανικά οικοσυστήματα, καθώς και γλυκού νερού. **Περίπου τα μισά από τα είδη που εκτιμήθηκαν παγκοσμίως ήδη μετακινούνται,** πηγαίνοντας προς τους πόλους, ή, στη στεριά, σε υψηλότερα υψόμετρα. Εκατοντάδες τοπικές απώλειες ειδών προκλήθηκαν εξαιτίας του μεγέθους των ακραίων καυσώνων, καθώς και μαζικές εκδηλώσεις θανάτων στη στεριά και στους ωκεανούς αλλά και απώλεια των υποθαλάσσιων δασών. (SPM.B.1.2)

Περίπου ο μισός πληθυσμός του πλανήτη ήδη αντιμετωπίζει σοβαρή λειψυδρία τουλάχιστον ένα μέρος του χρόνου, εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής και της αλληλεπίδρασής της με άλλους παράγοντες. Τα αυξανόμενα καιρικά και κλιματικά ακραία φαινόμενα έχουν εκθέσει εκατομμύρια ανθρώπους σε οξεία διατροφική ανασφάλεια και μειωμένη ασφάλεια σε υδάτινους πόρους, κυρίως στην Αφρική, την Ασία, την Κεντρική και Νότια Αμερική, τα νησιωτικά κράτη και την Αρκτική. (SPM.B.1.3)

Τα κλιματικά και καιρικά ακραία φαινόμενα προκαλούν όλο και περισσότερες μετακινήσεις σε όλες τις περιοχές, με τα μικρά νησιωτικά κράτη να επηρεάζονται δυσανάλογα. Κατά μέσο όρο, περισσότεροι από 20 εκατομμύρια άνθρωποι έχουν μετακινηθεί εσωτερικά στις χώρες τους εξαιτίας ακραίων φαινομένων σχετιζόμενων με τον καιρό από το 2008, με τις καταγίδες και τις πλημμύρες να είναι τα πιο συνηθισμένα. (SPM.B.1.7; TS.B.6)

Δεν περιμέναμε τα πράγματα να είναι τόσο άσχημα τόσο γρήγορα, τουλάχιστον για τα οικοσυστήματα

Οι επιπτώσεις στα οικοσυστήματα έχουν επέλθει νωρίτερα, είναι πιο διαδεδομένες και με πιο ευρείες συνέπειες από ό,τι περιμέναμε. (TS.B.1)

Κάποια ακραία φαινόμενα που έχουν εμφανιστεί ξεπερνούν τις προβλεπόμενες μέσες παγκόσμιες συνθήκες για το 2100, οδηγώντας σε απότομες αλλαγές σε θαλάσσια και χερσαία οικοσυστήματα. (TS.B.2.2)

Τα όρια για να αντιμετωπίσουμε την κλιματική κρίση ξεπερνώνται, μερικά σε βαθμό που δεν διορθώνεται

Ήδη πλησιάζουμε στα όρια για την προσαρμογή. Η αύξηση στα καιρικά και κλιματικά ακραία φαινόμενα έχει οδηγήσει σε μερικές μη αναστρέψιμες επιπτώσεις, καθώς τα φυσικά και τα ανθρώπινα συστήματα πιέζονται παραπάνω από την ικανότητά τους να προσαρμοστούν. Τα οικοσυστήματα που ήδη πλησιάζουν ή ξεπερνούν τα όρια της προσαρμογής - δηλαδή συνθήκες στις οποίες δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν - περιλαμβάνουν μερικούς κοραλλιογενείς υφάλους θερμών υδάτων, μερικούς παράκτιους υγροτόπους, μερικά τροπικά δάση και μερικά πολικά και ορεινά οικοσυστήματα. Όσον αφορά τα ανθρώπινα συστήματα, οι συνθήκες στις οποίες δεν μπορούν να προσαρμοστούν έρχονται κυρίως εξαιτίας οικονομικών, κυβερνητικών, θεσμικών και πολιτικών περιορισμών. Αυτά είναι όρια που μπορούν να ξεπεραστούν. (SPM.C.3.3; SPM.C.3)

Σε όλα τα σενάρια παγκόσμιας υπερθέρμανσης, μερικές περιοχές που τώρα είναι πυκνοκατοικημένες θα γίνουν μη ασφαλείς ή μη κατοικήσιμες, με τις μετακινήσεις από αυτές τις περιοχές να γίνονται είτε αυτόνομα είτε με προγραμματισμένη μετεγκατάσταση. Ως το 2100, σύνθετα και αλυσιδωτά ρίσκα θα έχουν ως αποτέλεσμα τη βύθιση μερικών νησιωτικών κρατών που βρίσκονται σε χαμηλό υψόμετρο. (TS.C.7; TS.C.5.3)

Δεν επηρεαζόμαστε όλοι το ίδιο...

Την τελευταία δεκαετία, η θνησιμότητα από τις πλημμύρες, τις ξηρασίες και τις καταιγίδες ήταν 15 φορές υψηλότερη στις πολύ ευάλωτες περιοχές, σε σύγκριση με περιοχές με πολύ χαμηλή ευαλωτότητα. (SPM.B.2.4)

Περίπου 3,3 με 3,6 δισεκατομμύρια άνθρωποι κατοικούν σε περιβάλλοντα που είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στην κλιματική αλλαγή. Τα παγκόσμια επίκεντρα της ιδιαίτερα υψηλής ευαλωτότητας για τους ανθρώπους βρίσκονται κυρίως στην κεντρική και νότια Αμερική, τη δυτική, την κεντρική και την ανατολική Αφρική, τα νησιωτικά κράτη, τις αναπτυσσόμενες χώρες και την Αρκτική. (Section SPM.2)

Η ευαλωτότητα των οικοσυστημάτων και των ανθρώπων στην κλιματική αλλαγή διαφέρει σημαντικά ανάμεσα στις περιοχές αλλά και εντός των περιοχών, και ορίζεται από αλληλεπικαλυπτόμενα μοτίβα κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης, μη βιώσιμης χρήσης γης και ωκεανού, ανισότητας, περιθωριοποίησης, ιστορικών και τρέχοντων μοτίβων ανισότητας όπως η αποικιοκρατία, και διοίκησης. Οι κοινωνίες με υψηλά επίπεδα ανισότητας είναι λιγότερο ανθεκτικές στην κλιματική αλλαγή. (SPM.B.2.4; TS.B.7)

...όμως όλοι επηρεαζόμαστε.

Ακραία κλιματικά φαινόμενα έχουν παρατηρηθεί σε όλες τις κατοικημένες περιοχές, με πολλές από αυτές να αντιμετωπίζουν συνέπειες χωρίς προηγούμενο, ειδικά όταν πολλαπλοί κίνδυνοι συμβαίνουν την ίδια στιγμή ή στην ίδια περιοχή. (TS.B.2.4)

Η κλιματική αλλαγή έχει επηρεάσει αρνητικά τη σωματική και ψυχική υγεία των ανθρώπων σε όλες τις περιοχές που έχουν μελετηθεί, και παντού τα ακραία φαινόμενα καύσωνα έχουν οδηγήσει σε ανθρώπινη θνησιμότητα και νοσηρότητα. Ο αριθμός των ασθενειών που σχετίζονται με το κλίμα έχει αυξηθεί, και ζωικές αλλά και ανθρώπινες ασθένειες εμφανίζονται σε νέες περιοχές. Μερικές προκλήσεις στην ψυχική υγεία σχετίζονται με τις αυξανόμενες θερμοκρασίες, το τραύμα από τα ακραία φαινόμενα και την απώλεια των μέσων βιοπορισμού και της κουλτούρας. (SPM.B.1.4)

Η απώλεια της βιοποικιλότητας και η υποβάθμισή της, αλλά και οι ζημιές και οι αλλαγές στα οικοσυστήματα είναι ήδη κύριοι κίνδυνοι για όλες τις περιοχές, και αυτό θα συνεχίσει να αυξάνεται με κάθε μικρή αύξηση της υπερθέρμανσης. (SPM.B.4.1)

Η διασύνδεση και η παγκοσμιοποίηση ανοίγουν δρόμους για τη μετάδοση των κινδύνων που σχετίζονται με το κλίμα, διαπερνώντας τομείς και σύνορα, μέσω του εμπορίου, της οικονομίας, του φαγητού και των οικοσυστημάτων. (TS.C.11.6)

Ακόμα κάνουμε σαν να μην συμβαίνει, κι αυτό κάνει την κατάσταση πιο δύσκολη

Οι τωρινές πρακτικές σχεδιασμού και κατάρτισης προϋπολογισμών δεν έχουν δώσει επαρκή βάση στις κλιματικές επιπτώσεις και τους προβλεπόμενους κινδύνους, εκθέτοντας περισσότερες περιοχές και ανθρώπους σε κίνδυνο. Σε σχέση με την προηγούμενη αξιολόγηση (AR5), ο αριθμός των ανθρώπων και των περιουσιών που εκτέθηκαν σε επιπτώσεις προερχόμενες από την κλιματική αλλαγή, αλλά και οι ζημιές και απώλειες στις πόλεις, τους οικισμούς και τις βασικές υποδομές, έχει αυξηθεί. (TS.B.9.4; TS.B.8)

Η αύξηση της στάθμης της θάλασσας σε όλο και πιο γρήγορο ρυθμό θα πλήξει τους παράκτιους οικισμούς και τις υποδομές και θα οδηγήσει τα παράκτια οικοσυστήματα χαμηλού υψομέτρου σε βύθιση και εξαφάνιση. Αν οι τάσεις αστικοποίησης στις εκτιθέμενες περιοχές συνεχιστεί, αυτό θα επιδεινώσει τις επιπτώσεις, με περισσότερες συνέπειες στον περιορισμό της ενέργειας, του νερού και άλλων υπηρεσιών. Ο αριθμός των ανθρώπων που κινδυνεύουν εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής και της απώλειας της βιοποικιλότητας θα αυξηθεί. Η αλλαγή του πληθυσμού σε πόλεις και οικισμούς χαμηλού υψομέτρου παγκοσμίως προβλέπεται να οδηγήσει σε περίπου ένα δισεκατομμύριο ανθρώπους που θα κινδυνεύουν από τις κλιματικές απειλές των παράκτιων περιοχών μεσοπρόθεσμα, σε όλα τα σενάρια. Για κάποια νησιωτικά κράτη και κάποιες παράκτιες περιοχές χαμηλού υψομέτρου, η αύξηση της στάθμης της θάλασσας αποτελεί υπαρξιακή απειλή. (SPM.B.3.1; SPM.B.4.5)

Η μη βιώσιμη γεωργική ανάπτυξη, που οφείλεται εν μέρει σε μη ισορροπημένες δίαιτες υψηλής περιεκτικότητας σε άνθρακα, αυξάνει την ευαλωτότητα των οικοσυστημάτων και των ανθρώπων και οδηγεί σε ανταγωνισμό για τους χερσαίους ή/και τους υδάτινους πόρους. (SPM.B.2.3)

Η προσπάθεια προσαρμογής αυτή τη στιγμή είναι πολύ λίγη και έρχεται πολύ αργά. Είναι ακόμα και λανθασμένη.

Παρόλο που παγκοσμίως οι δράσεις για την προσαρμογή έχουν αυξηθεί, με πολλαπλά οφέλη, η πρόοδος είναι άνισα κατανομημένη και το κενό στην προσαρμογή πρόκειται να αυξηθεί. Οι περισσότερες προσπάθειες προσαρμογής που παρατηρούνται είναι κατακερματισμένες, μικρές σε κλίμακα, σταδιακές, συγκεκριμένες για έναν τομέα, σχεδιασμένες να αντεπεξέρχονται στους τωρινούς και τους βραχυπρόθεσμους κινδύνους, επικεντρωμένες στον σχεδιασμό κι όχι στην εφαρμογή. (Section SPM.C.1)

Οι αποδείξεις για κακές πρακτικές προσαρμογής αυξάνονται σε πολλούς τομείς και περιοχές, αποδεικνύοντας πώς οι ακατάλληλες αντιδράσεις στην κλιματική αλλαγή δημιουργούν μακροπρόθεσμο εγκλωβισμό στην ευαλωτότητα, την έκθεση και τους κινδύνους, που είναι δύσκολο και κοστοβόρο να αλλάξει, ενώ ταυτόχρονα επιδεινώνουν τις υπάρχουσες ανισότητες, εμποδίζουν την επίτευξη βιώσιμων στόχων ανάπτυξης και αυξάνουν την ανάγκη για προσαρμογή. Για παράδειγμα, τα θαλάσσια τείχη μειώνουν τις επιπτώσεις στους ανθρώπους και τις περιουσίες βραχυπρόθεσμα, όμως μπορούν να οδηγήσουν σε εγκλωβισμό και να αυξήσουν την έκθεση στις κλιματικές απειλές μακροπρόθεσμα. Η γεωργική εντατικοποίηση επιλύει τη βραχυπρόθεσμη διατροφική ασφάλεια και τους στόχους επιβίωσης, όμως έχει ανταλλάγματα την ισότητα, τη

Τι έρχεται

Οι απειλές αναπτύσσονται γρηγορότερα από όσο περιμέναμε

Τα τωρινά ευρήματα δείχνουν πως οι κλιματικές απειλές εμφανίζονται γρηγορότερα και θα είναι πιο έντονες συντομότερα, συγκριτικά με την αποτύπωση της προηγούμενης έκθεσης του IPCC (AR5). Τα επίπεδα κινδύνου για όλους τους Λόγους Ανησυχίας (ελεύθερη μετάφραση: Reasons for Concern RFC¹) εκτιμάται ότι θα είναι υψηλά έως πολύ υψηλά, σε συνθήκες υπερθέρμανσης χαμηλότερης από όσο είχε υπολογιστεί στο παρελθόν (έκθεση AR5). Δύο από τις καταγεγραμμένες μεταβάσεις από υψηλό σε πολύ υψηλό επίπεδο κινδύνου συσχετίζονται με την προσεχή υπερθέρμανση: απειλές σε μοναδικά και απειλούμενα οικοσυστήματα σε υπερθέρμανση με διάμεση θερμοκρασία 1,5°C και απειλές σχετικές με ακραία καιρικά φαινόμενα σε διάμεση θερμοκρασία 2°C. Ορισμένοι βασικοί κίνδυνοι που συμβάλλουν στους RFC προβλέπεται να οδηγήσουν σε εκτεταμένες, διάχυτες και δυνητικά μη αναστρέψιμες επιπτώσεις σε θέρμανση 1,5–2°C, στην περίπτωση που η έκθεση και η ευαλωτότητα σε αυτά είναι υψηλή και η προσαρμογή χαμηλή. (TS-6; SPM.B.3.3)

Κάθε επιπλέον, έστω μικρή, υπερθέρμανση δυσχεραίνει την κατάσταση

Οι κλιματικές απειλές και επιπτώσεις γίνονται όλο και πιο περίπλοκες και δύσκολες στη διαχείρισή τους. Διαφορετικοί κλιματικοί κίνδυνοι θα συμβαίνουν ταυτόχρονα και θα αλληλεπιδρούν με πολλά ρίσκα (κλιματικά και μη), τα οποία θα συνεπάγονται συνδυαστικούς συνολικούς κινδύνους και ρίσκα σε διάφορους τομείς και περιοχές. (SPM.B.5)

Οι προβλεπόμενες επιπτώσεις, απώλειες και ζημιές κλιμακώνονται με κάθε αύξηση της θέρμανσης, αυξάνοντας τις ανάγκες προσαρμογής σε κάθε περιοχή. Η κλιματική αλλαγή και τα σχετικά ακραία φαινόμενα θα αυξήσουν σημαντικά την κακή υγεία και τους πρόωρους θανάτους, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Τα ακραία καιρικά φαινόμενα, η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, οι δυσμενείς επιπτώσεις στην επισιτιστική ασφάλεια, οι κίνδυνοι που σχετίζονται με το νερό και οι σχετικές κοινωνικές συνέπειες, οι απώλειες και η καταστροφή στα οικοσυστήματα αναμένεται να αυξάνονται με κάθε περαιτέρω 0,1°C υπερθέρμανση. (Section B.4)

Τα μοναδικά και απειλούμενα οικοσυστήματα αναμένεται να βρεθούν ήδη σε υψηλό κίνδυνο από το πολύ προσεχές επίπεδο υπερθέρμανσης 1,2°C, εξαιτίας της μαζικής θνησιμότητας των δέντρων, της λεύκανσης των κοραλλιογενών υφάλων, της μεγάλης μείωσης των πληθυσμών ειδών που εξαρτώνται από τον θαλάσσιο πάγο και τα γεγονότα μαζικής θνησιμότητας από καύσωνες. Στον 1,5°C υπερθέρμανση, μέχρι το 14% των ειδών που συναντώνται σε χερσαία οικοσυστήματα πιθανώς θα αντιμετωπίσουν πολύ υψηλό κίνδυνο εξαφάνισης, χιλιάδες φορές μεγαλύτερο από το ρυθμό φυσικής εξαφάνισης που δεν θα προέκυπτε από ανθρωπογενή αίτια, κίνδυνος που μεγαλώνει όσο αυξάνεται η υπερθέρμανση. Ο πολύ υψηλός κίνδυνος εξαφάνισης για ενδημικά είδη σε σημαντικές εστίες βιοποικιλότητας προβλέπεται να αυξηθεί τουλάχιστον κατά 10 φορές εάν η υπερθέρμανση είναι μεταξύ 1,5°C και 3°C. Για τον Αμαζόνιο, ο κίνδυνος μιας σταδιακής μετάβασης από τροπικό δάσος σε σαβάνα

¹ Το πλαίσιο των Λόγων Ανησυχίας (RFC) συγκεντρώνει τους παγκόσμιους κινδύνους σε πέντε κατηγορίες ως συνάρτηση της παγκόσμιας μέσης μεταβολής της θερμοκρασίας. Οι Λόγοι Ανησυχίας κοινοποιούνται με το λεγόμενο γράφημα "φλεγόμενου άνθρακα", όπου μέσω χρωματικού κώδικα υποδεικνύεται το επίπεδο κινδύνου για συγκεκριμένο επίπεδο θέρμανσης, ξεκινώντας από λευκό (μη ανιχνεύσιμο), σε κίτρινο (μέτριο), σε κόκκινο (υψηλό) και μωβ (πολύ υψηλό).

(σαβανοποίηση) αρχίζει να γίνεται υψηλός μεταξύ 1,5°C και 3°C με διάμεση τιμή τους 2°C. Στους +2°C υπερθέρμανση, σε συνδυασμό με τη συνεπαγόμενη αρνητική επίπτωση στα κατακρημνίσματα, **προβλέπεται να αυξηθεί η παγκόσμια εδαφική έκταση που θα καίγεται από πυρκαγιές κατά 35%**. (TS.C.1.1; SPM.4.1; Ch16, 16.6.3.5; TS.C.1.1)

Σε υπερθέρμανση άνω του 1,5°C, θα αυξηθεί ο κίνδυνος ταυτόχρονης απώλειας καλλιεργειών καλαμποκιού σε μεγάλες περιοχές παραγωγής τροφίμων εξαιτίας των αυξανόμενων συμπιπτόντων ακραίων κλιματικών φαινομένων, με αυτόν τον κίνδυνο να αυξάνεται περαιτέρω σε ακόμα υψηλότερα επίπεδα υπερθέρμανσης του πλανήτη. (SPM.B.5.1)

Σε υπερθέρμανση της τάξης του 1,8°C (σενάριο RCP2.6) ο μισός ανθρώπινος πληθυσμός μπορεί να εκτεθεί σε περιόδους σχεδόν θανατηφόρων κλιματικών συνθηκών, λόγω της συνύπαρξης ακραίας υψηλής θερμοκρασίας και υγρασίας, **μέχρι το 2100**. Η πιθανότητα έκθεσης σε τέτοιες συνθήκες είναι δυσανάλογη για τις υποτροπικές πόλεις που υπόκεινται σε ψηλές θερμοκρασίες και υγρασία καθόλη τη διάρκεια του χρόνου, και άρα απαιτείται λιγότερη υπερθέρμανση για να υπερβούν τα επικίνδυνα όρια. (Ch6, Figure 6.3)

Αν ξεπεράσουμε τον 1,5°C, έστω προσωρινά, τα πράγματα θα γίνουν πολύ χειρότερα

Οι χρονικά άμεσες ενέργειες που περιορίζουν την υπερθέρμανση του πλανήτη κοντά στους 1,5°C θα μειώσουν ουσιαστικά τις προβλεπόμενες απώλειες και καταστροφές σε ανθρώπινα συστήματα και οικοσυστήματα, συγκριτικά με υψηλότερα επίπεδα θέρμανσης, αλλά δεν μπορούν να τις εξαλείψουν όλες. (SPM.C.3)

Υπερθέρμανση του πλανήτη κατά 1,5°C σύντομα, θα προκαλέσει αναπόφευκτες αυξήσεις σε πολλαπλούς κλιματικούς κινδύνους και θα παρουσιάσει πολλαπλούς κινδύνους για τα οικοσυστήματα και τον άνθρωπο. Οι προοπτικές ανάπτυξης ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή περιορίζονται ολοένα και περισσότερο εάν οι τρέχουσες εκπομπές ρύπων δεν μειωθούν γρήγορα, ειδικά αν σημειωθεί υπέρβαση του 1,5°C στο κοντινό μέλλον. (SPM.B.3; SPM.D.5)

Η προσωρινή υπέρβαση του 1,5°C, με την πρόθεση να καταφέρουμε επαναφορά κάτω από τον 1,5°C στο τέλος του αιώνα με μεγάλης κλίμακας αποκλεισμό άνθρακα, θα συνεπαγόταν κινδύνους ισοδύναμους με τα κορυφαία επίπεδα υπερθέρμανσης. Η επιστροφή στον 1,5°C δεν θα αναιρούσε τις μη αναστρέψιμες επιπτώσεις που θα έχουν πυροδοτηθεί μέχρι τότε (όπως εξαφάνιση ειδών ή λιώσιμο των φύλλων πάγου). (Section SPM.B.6)

Η αλλαγή που πρέπει να καταφέρουμε

Υπάρχουν λύσεις για ένα ασφαλές μέλλον, αλλά όχι χωρίς γρήγορη μείωση ρύπων

Με την προληπτική, έγκαιρη και αποτελεσματική προσαρμογή, ως μέρος της ανάπτυξης ανθεκτικότητας στο κλίμα, πολλοί κίνδυνοι για την ανθρώπινη υγεία και ευημερία θα μπορούσαν να μειωθούν και ορισμένοι δυνητικά να αποφευχθούν. Η μείωση της φτώχειας, της ανισότητας, της επισιτιστικής ανασφάλειας, της έλλειψης πρόσβασης σε πόσιμο νερό και η ενίσχυση των θεσμών συγκεκριμένα, μειώνει τον κίνδυνο συγκρούσεων και ενισχύει την, ανθεκτική στο κλίμα, ειρήνη. (TS.D.8)

Οι προοπτικές ανάπτυξης ανθεκτικότητας στο κλίμα περιορίζονται ολοένα και περισσότερο αν οι τρέχουσες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου δεν μειωθούν γρήγορα, ειδικά εάν η υπερθέρμανση του πλανήτη ξεπεράσει τον 1,5°C σύντομα. (SPM.D.5)

Οι τεχνολογίες προσαρμογής δεν αρκούν από μόνες τους. Χρειαζόμαστε συστημικές αλλαγές και δικαιοσύνη.

Οι στρατηγικές προσαρμογής που αντιμετωπίζουν το κλίμα, τη βιοποικιλότητα και την ανθρώπινη κοινωνία ως μέρη ενός συστήματος είναι οι πιο αποτελεσματικές. (Figure SPM.1)

Η πραγματική προσαρμογή απαιτεί να σκεφτούμε και πέρα από τον βραχυπρόθεσμο σχεδιασμό. Η συμπεριληπτική, χωρίς αποκλεισμούς, διακυβέρνηση που έχει ως προτεραιότητα την ισότητα και τη δικαιοσύνη κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των πρακτικών εφαρμογής οδηγεί σε πιο αποτελεσματική και βιώσιμη προσαρμογή. Οι κλιματικοί κίνδυνοι και η ευαλωτότητα συχνά μειώνονται μέσω προσεκτικά σχεδιασμένων και εφαρμοσμένων νόμων, πολιτικών, διαδικασιών και παρεμβάσεων που αντιμετωπίζουν ανισότητες, όπως αυτές που αφορούν στο φύλο, την εθνικότητα, την αναπηρία, την ηλικία, την τοποθεσία και το εισόδημα. (TS.D.1.7 SPM.C.5.6)

Μια σκόπιμη μετάβαση από αρχικές τεχνολογικές στρατηγικές προσαρμογής σε εκείνες που ενσωματώνουν επιπλέον συμπεριφορικές και θεσμικές αλλαγές, χρηματοδότηση προσαρμογής, ισότητα και περιβαλλοντική δικαιοσύνη, οι οποίες ευθυγραμμίζουν την πολιτική με τους παγκόσμιους στόχους βιωσιμότητας, θα διευκολύνει τη μετασχηματιστική προσαρμογή. Για μια δίκαιη, ανθεκτική στο κλίμα ανάπτυξη, απαιτούνται πολλαπλές συστημικές μεταβάσεις (κοινωνικές, ενεργειακές, σε χερσαίο και ωκεάνιο οικοσύστημα, αστικές και υποδομών, και βιομηχανικές). Η αποτελεσματική προσαρμογή με κέντρο το οικοσύστημα, όπως το αστικό "πρασίνισμα" και η προστασία και αποκατάσταση φυσικών δικτύων ποταμών, υγροτόπων και δασικών οικοσυστημάτων ανάντη ή θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών μειώνει μια σειρά από κινδύνους της κλιματικής αλλαγής για τους ανθρώπους, τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα με πολλαπλά συν-οφέλη. (TS.E.6.1; TS.D.11; SPM.D; SPM.C.2.5; FAQ 3.5)

Η περισσότερη καινοτομία στην προσαρμογή, σε πόλεις και κοινότητες, συνέβη μέσω επιτευγμάτων σε κοινωνικές και οικολογικές υποδομές, όπως τη διαχείριση του ρίσκου των καταστροφών, τα δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας και πράσινες/μπλε υποδομές. Όμως, δίνεται μεγαλύτερη χρηματοδότηση στις υλικές υποδομές παρά στις φυσικές και κοινωνικές, και υπάρχουν λίγες αποδείξεις για επενδύσεις στις άτυπες κοινότητες που φιλοξενούν τους πιο ευάλωτους κατοίκους. (TS.D.1.4; SPM.C.2.7)

Μερικές προτεινόμενες λύσεις δημιουργούν νέα ρίσκα. Για παράδειγμα, η εφαρμογή δάσωσης σε έδαφος χωρίς δάσος από τη φύση, ή η λάθος εφαρμοσμένη βιοενέργεια, είτε με δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα είτε χωρίς, μπορεί να επιδεινώσει τα σχετιζόμενα με το κλίμα ρίσκα για τη βιοποικιλότητα, το νερό και τη διατροφική ασφάλεια, και την επιβίωσή μας, ειδικά αν εφαρμοστεί σε μεγάλη κλίμακα, ειδικά σε περιοχές με ανασφάλεια στην ιδιοκτησία γης. Οι μέθοδοι διαχείρισης της ηλιακής ακτινοβολίας, αν εφαρμοστούν, θα εισάγουν ένα ευρύ φάσμα νέων ρίσκων για τους ανθρώπους και τα οικοσυστήματα, τα οποία δεν είναι επακριβώς κατανοητά. (SPM.B.5.4; SPM.B.5.5)

Για να κλείσει η φαλίδα της προσαρμογής, η πολιτική δέσμευση, η επιμονή και η συντονισμένη δράση σε όλες τις κλίμακες της διακυβέρνησης, καθώς και η προκαταβολική κινητοποίηση ανθρώπινου και οικονομικού κεφαλαίου, είναι κρίσιμη, ακόμα και όταν τα πλεονεκτήματα δεν είναι άμεσα ορατά. Η πολιτική δέσμευση και η υλοποίησή της σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης επιταχύνουν την εφαρμογή των δράσεων προσαρμογής. Αυτό ενισχύεται από την αυξανόμενη ευαισθητοποίηση του κοινού, τη δημιουργία επιχειρηματικών φιλοσοφιών, μηχανισμούς λογοδοσίας και διαφάνειας, παρακολούθηση της διαδικασίας προσαρμογής, κοινωνικά κινήματα και νομικές κινήσεις που σχετίζονται με το κλίμα σε μερικές περιοχές. (SPM.C.5.1)

Τα τοπικά ηγετικά προσόντα, ειδικά στις γυναίκες και τους νέους, μπορούν να δώσουν ώθηση στην ισότητα σε άτομα της ίδιας γενιάς αλλά και ανάμεσα στις γενιές. Από την AR5, τα κοινωνικά κινήματα, συμπεριλαμβανομένων αυτών από τους νέους, τους αυτόχθονες και τις εθνοτικές κοινότητες, έχουν αυξήσει την ευαισθητοποίηση του κοινού για την ανάγκη άμεσης δράσης που δεν αφήνει κανέναν πίσω, ώστε να πετύχουμε προσαρμογή η οποία θα βελτιώνει την ευημερία και την κλιματική δικαιοσύνη. (TS.D.9.7)

Η εκπλήρωση δεσμεύσεων σε οικονομία και ισότητα θα είναι κρίσιμη

Οι ευκαιρίες για ανάπτυξη της ανθεκτικότητας στο κλίμα δεν είναι ίσα κατανεμημένες στον κόσμο. Οι κλιματικές επιπτώσεις και τα ρίσκα επιδεινώνουν την ευαλωτότητα και τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, οι οποίες με τη σειρά τους υπονομεύουν τις προσπάθειες για επιτυχή βιώσιμη ανάπτυξη. Η ανάπτυξη της ανθεκτικότητας στο κλίμα διευκολύνεται από τη διεθνή συνεργασία και από τις κυβερνήσεις να εργάζονται συμπεριλαμβάνοντας όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, σε όλα τα επίπεδα. (SPM.D.1.2; SPM.D.2)

Με τις ανάγκες για χρηματοδότηση της προσαρμογής να εκτιμάται ότι είναι υψηλότερες από αυτές που παρουσιάστηκαν στην έκθεση AR5, η ενισχυμένη κινητοποίηση των οικονομικών πόρων και η πρόσβαση σε αυτούς είναι απαραίτητες για την εφαρμογή της προσαρμογής και τη μείωση των ανισοτήτων σε αυτήν. (SPM.C.5.4)

Οι απώλειες και οι ζημιές είναι άνισα κατανεμημένες ανάμεσα στα συστήματα, τις περιοχές και τους τομείς και δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς από τις τωρινές οικονομικές, πολιτικές και θεσμικές συμφωνίες, ειδικά στις ευάλωτες αναπτυσσόμενες χώρες. Με την αυξανόμενη παγκόσμια υπερθέρμανση, οι απώλειες και ζημιές αυξάνονται και γίνεται όλο και πιο δύσκολο να αποφευχθούν, ενώ συγκεντρώνονται σε μεγάλη πλειοψηφία ανάμεσα στους πιο φτωχούς, ευάλωτους πληθυσμούς. (SPM.C.3.5)

Η αποκατάσταση και προστασία των ωκεανών, των δασών και των ειδών θα προστατέψει και εμάς

Η προστασία της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων είναι κλειδί για την ανάπτυξη ανθεκτικότητας στο κλίμα. Τα ποικιλόμορφα, αυτοσυντηρούμενα οικοσυστήματα με υγιή βιοποικιλότητα παρέχουν πολλές αναγκαίες υπηρεσίες για την προσαρμογή και τον μετριασμό, κατά συνέπεια μειώνοντας το ρίσκο και αυξάνοντας την κοινωνική ανθεκτικότητα στη μελλοντική κλιματική αλλαγή. (SPM.D; TS.D.4)

Η προβλεπόμενη κλιματική αλλαγή, σε συνδυασμό με μη κλιματικούς παράγοντες, θα προκαλέσει απώλεια και υποβάθμιση μεγάλου μέρους των δασών του κόσμου (υψηλή βεβαιότητα), τους κοραλλιογενείς υφάλους και τους παράκτιους υγροτόπους χαμηλού υψομέτρου. (SPM.B.2.3)

Η μη βιώσιμη χρήση γης και η μεταβολή της κάλυψης της γης, η μη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων, η αποψίλωση, η απώλεια της βιοποικιλότητας, η ρύπανση, και η αλληλεπίδραση αυτών, επηρεάζουν αρνητικά την ικανότητα των οικοσυστημάτων, των κοινωνιών, των κοινοτήτων και των ατόμων να προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή. Η απώλεια των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους έχει αλυσιδωτές και μακροχρόνιες επιπτώσεις στους ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένων των Αυτόχθονων λαών και των τοπικών κοινοτήτων που εξαρτώνται άμεσα από τα οικοσυστήματα για να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες. Εξαιτίας της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών, τα κύρια τροπικά δάση αυτή τη στιγμή εκπέμπουν περισσότερο διοξείδιο στην ατμόσφαιρα από αυτό που απορροφούν. (SPM.B.2.1; Ch2, Table 2.5)

Ο χώρος για τη φύση συρρικνώνεται, καθώς μεγάλες εκτάσεις δασών χάνονται εξαιτίας της αποψίλωσης, της αποξήρασης των τυρφώνων, της γεωργοκτηνοτροφικής επέκτασης, της ανάκτησης εδαφών και τις δομές προστασίας σε αστικούς και παράκτιους οικισμούς. Παγκοσμίως, λιγότερο από το 15% της γης, 21% του γλυκού νερού και 8% των ωκεανών προστατεύεται, κυρίως με ανεπαρκή διαχείριση ώστε να αποτραπούν οι ζημιές ή να αυξηθεί η ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή. (SPM.B.2.2)

Η διατήρηση της ανθεκτικότητας της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων σε παγκόσμια κλίμακα εξαρτάται από την αποτελεσματική και ίση διατήρηση περίπου του 30% με 50% της στεριάς, του γλυκού νερού και των ωκεανών της Γης, συμπεριλαμβανομένων και των σχεδόν παρθένων οικοσυστημάτων. Η αποκατάσταση των φυσικών δασών και των αποξηραμένων τυρφώνων, και η βελτίωση της βιωσιμότητας των διαχειριζόμενων δασών, συνολικά βελτιώνουν την ανθεκτικότητα των αποθεμάτων και των δεξαμενών άνθρακα. Η συνεργασία και η λήψη αποφάσεων που δεν αφήνει κανέναν πίσω, μαζί με τους Αυτόχθονες λαούς και τις τοπικές κοινότητες, και η αναγνώριση των δικαιωμάτων τους, είναι αναπόσπαστο κομμάτι για την επιτυχημένη προσαρμογή σε πολλές περιοχές. (SPM.D.4; SPM.C.2.3)

Λύσεις με βάση το θαλάσσιο περιβάλλον, όπως οι θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές, η αποκατάσταση οικοσυστημάτων και η βιώσιμη αλιεία, είναι οικονομικά αποδοτικές και παρέχουν δεκάδες πλεονεκτήματα στην κοινωνία. Οι θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές δεν προλαμβάνουν τα ακραία φαινόμενα όπως τα θαλάσσια κύματα καύσωνα, παρέχουν όμως στα θαλάσσια φυτά και ζώα μία καλύτερη ευκαιρία να προσαρμοστούν σε ένα κλίμα που αλλάζει. (Ch 3, FAQ3.5)

Το παράθυρο για δράση κλείνει ταχύτατα. Κρίσιμα χρόνια έρχονται.

Από το 2040 και μετά, και σε εξάρτηση με τον βαθμό της υπερθέρμανσης, η κλιματική αλλαγή θα οδηγήσει σε πολυάριθμα ρίσκα για τα φυσικά και ανθρώπινα συστήματα. Για 127 αναγνωρισμένα κρίσιμα ρίσκα, οι εκτιμώμενες μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις είναι ως και πολλαπλές φορές υψηλότερες από ό,τι παρατηρείται τώρα. Το μέγεθος και η κλίμακα της κλιματικής αλλαγής και τα σχετιζόμενα ρίσκα εξαρτώνται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις βραχυπρόθεσμες δράσεις μετριασμού και προσαρμογής. (SPM.B.4)

Υπάρχει ένα παράθυρο ευκαιρίας, που όμως κλείνει πολύ γρήγορα, ώστε να ενεργοποιηθεί η ανάπτυξη κλιματικής ανθεκτικότητας, με επιλογές που σταδιακά περιορίζονται από κάθε μικρή αύξηση της υπερθέρμανσης, ειδικά

πάνω από τον 1,5°C. Οι κοινωνικές επιλογές που θα εφαρμοστούν την επόμενη δεκαετία θα είναι καθοριστικής σημασίας. (SPM.D.1.1; SPM.D.5; Figure SPM.7)

Συμπεράσματα Greenpeace - Τι κάνουμε

1. Τέλος στα ορυκτά καύσιμα. Χωρίς καθυστέρηση. Ευθυγράμμιση με τον στόχο του 1,5°C.

Για να περιορίσουμε περαιτέρω επιπτώσεις, κινδύνους και μη αναστρέψιμες απώλειες, πρέπει να μην υπάρξουν καθόλου νέες επενδύσεις σε έργα προμήθειας ορυκτών καυσίμων, ούτε επιπλέον επενδυτικές αποφάσεις για νέες μονάδες άνθρακα χωρίς μείωση χρήσης. Αυτό είναι κάτι που ακόμη και ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας [διαπιστώνει](#) ότι χρειάζεται για να περιοριστεί η υπερθέρμανση στον 1,5°C. Ο άνθρακας - το πιο ρυπογόνο σε CO2 ορυκτό καύσιμο - πρέπει να αποκλειστεί στις πλούσιες χώρες το αργότερο έως το 2030, και παγκοσμίως έως το 2040.

Οι τρέχουσες πολιτικές και τα σχέδια πρέπει να αναθεωρηθούν επείγοντως, καθώς οι κυβερνήσεις εξακολουθούν να σχεδιάζουν να παράγουν υπερδιπλάσια ποσότητα ορυκτών καυσίμων το 2030 από ό,τι θα ήταν σύμφωνο με τον περιορισμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη στον 1,5°C, σύμφωνα με την [Έκθεση Παραγωγικού Χάσματος του UNEP](#).

Οι τεράστιες επιδοτήσεις σε ορυκτά καύσιμα, που [ανέρχονται](#) σε 5,9 τρισεκατομμύρια δολάρια ετησίως, ή 6,8% του ΑΕΠ, πρέπει να σταματήσουν. Τα σχέδια σταδιακής κατάργησης των ορυκτών καυσίμων πρέπει να περιλαμβάνουν και να υποστηρίζουν τους εργαζόμενους και τις πληγείσες κοινότητες, προσφέροντας μια δίκαιη μετάβαση στην ενεργειακή ανεξαρτησία και ένα καλύτερο οικονομικό μέλλον με θέσεις εργασίας. Είναι καιρός να επενδύσουμε στο μέλλον και να σταματήσουμε να διασώζουμε μια βιομηχανία που πεθαίνει.

2. Προστασία τουλάχιστον του 30% της Γης μέχρι το 2030

Οι κυβερνήσεις πρέπει να αναγνωρίσουν τον επείγοντα χαρακτήρα των αλληλοεξαρτώμενων κρίσεων της βιοποικιλότητας και του κλίματος και να δεσμευτούν να προστατεύσουν τουλάχιστον το 30% των χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών έως το 2030. Πρέπει να υιοθετήσουν παγκόσμιους στόχους προστασίας της βιοποικιλότητας της τάξης του 30 % έως το 2030, στη [Διάσκεψη Κορυφής για τη Βιοποικιλότητα \(CBD\) COP15](#) φέτος το φθινόπωρο.

Εκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως απαιτούν δράση για την αντιμετώπιση της κρίσης των ωκεανών και περισσότερες από 100 κυβερνήσεις έχουν δεσμευτεί να υποστηρίξουν την προστασία των ωκεανών. **Τον Μάρτιο του τρέχοντος έτους, οι κυβερνήσεις πρέπει να συμφωνήσουν σε μια ισχυρή [Παγκόσμια Ωκεάνια Συνθήκη](#)** στα Ηνωμένα Έθνη που θα επιτρέπει τη δημιουργία των αναγκαίων προστατευόμενων περιοχών στους παγκόσμιους ωκεανούς, ώστε μεταξύ άλλων να καλύψει το κραυγαλέο κενό αντιμετώπισης, από κυβερνητικής πλευράς, της κλιματικής κρίσης μέσω των ωκεανών.

Οποιοδήποτε συζητήσεις και ενέργειες σχετικά με τον στόχο του 30x30 πρέπει να αναγνωρίζουν και να ενισχύουν τα δικαιώματα των αυτόχθονων πληθυσμών και των τοπικών κοινοτήτων στα εδάφη ή τα ύδατά τους, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματός τους για ενήμερη συγκατάθεση σε αποφάσεις. Η ταυτότητα, οι πολιτισμοί, η πνευματικότητα και ο τρόπος ζωής τους είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τη βιοποικιλότητα και η συνεχής αναγνώριση των ιθαγενών, όπως και των τοπικών δικαιωμάτων γης, είναι

απαραίτητη για την προστασία του φυσικού μας κόσμου.

3. Γεφύρωση του χάσματος προσαρμογής και αντιμετώπιση των απωλειών και καταστροφών

Οι κυβερνήσεις πρέπει να ανταποκριθούν στα αδιαμφισβήτητα στοιχεία της ολοένα αυξανόμενης κλιματικής αδικίας και ανισότητας και να προστατεύσουν τους ανθρώπους σε ευάλωτες συνθήκες. Το αυξανόμενο χάσμα στην προσαρμογή και την αντιμετώπιση απωλειών και καταστροφών είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με βαθιές κοινωνικές αδικίες, έλλειψη χρηματοδότησης και ανεπίκαιρα αναπτυξιακά σχέδια. Αυτό είναι κάτι με το οποίο οι κυβερνήσεις θα βρεθούν αναπόδραστα αντιμέτωπες σε όλα τα επίπεδα. Στο COP 27 στην Αίγυπτο φέτος, οι κυβερνήσεις πρέπει να αντιμετωπίσουν αυτήν την έκτακτη ανάγκη με τη σοβαρότητα που της αξίζει.

4. Υπεράσπιση της κλιματικής δικαιοσύνης

Οι άνθρωποι έχουν δικαιώματα. Οι κυβερνήσεις έχουν υποχρεώσεις. Ας τις κάνουμε να αναλάβουν την ευθύνη τους. Η εποχή που η βιομηχανία ορυκτών καυσίμων και οι υποστηρικτές της μπορούν να ξεφύγουν και να επωφεληθούν από τις τοξικές πρακτικές τους τελειώνει. Οι άνθρωποι ζητούν από τις ρυπογόνες εταιρείες και τις κυβερνήσεις να λογοδοτήσουν και σπρώχνουν την αλλαγή που χρειαζόμαστε για να αποτρέψουμε περαιτέρω καταστροφές. Οι κυβερνήσεις και οι εταιρείες δεν έχουν άλλη επιλογή από το να ενεργήσουν σύμφωνα με την επιστήμη σεβόμενες τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς οι κοινότητες που καθίστανται ευάλωτες από την κλιματική αλλαγή θα συνεχίσουν να υπερασπίζονται τα απειλούμενα δικαιώματά τους και να απαιτούν δικαιοσύνη.

Μόνο τον τελευταίο χρόνο, υπήρξε ένας άνευ προηγουμένου αριθμός σημαντικών δικαστικών αποφάσεων με μεγάλης εμβέλειας επιρροή. Ακριβώς όπως οι επιπτώσεις του κλίματος έχουν κοινή ρίζα, έτσι και όλες οι κλιματικές υποθέσεις συνδέονται και στηρίζονται στο ότι η προστασία του κλίματος είναι ανθρώπινο δικαίωμα, ενισχύοντας την θέση αυτή ως παγκόσμιο κοινό τόπο. Ύψωσε τη φωνή σου και ενώσου με ένα ταχέως αναπτυσσόμενο παγκόσμιο κίνημα για κλιματική δικαιοσύνη!

5. Μάχη για το μέλλον που αξίζουμε, με γνώμονα τις ανάγκες όλων και όχι την απληστία μερικών

Ένα μοντέλο ανάπτυξης που βασίζεται στην ατέρμονη ανάπτυξη και εξόρυξη είναι άδικο και ξεπερασμένο. Πρέπει να αλλάξει. Αξίζουμε ένα μέλλον που σέβεται τους ανθρώπους και τα όρια της γης. Αξίζουμε ένα μέλλον όπου δεν υπερισχύουν τα οικονομικά κέρδη έναντι της ζωής: ένα μέλλον με κέντρο τη φύση, με τις ρίζες του σε ποικίλες κοινότητες όπου οι αποφάσεις λαμβάνονται χωρίς αποκλεισμούς και διασφαλίζεται η ισότητα. Ένα μέλλον βασισμένο στην αλληλεγγύη και τη συνεργασία, όπου η πρόοδος μετριέται στη συλλογική ευημερία από το τοπικό έως το παγκόσμιο επίπεδο. Μακριά από τη βραχυπρόθεσμη μεγιστοποίηση του κέρδους και τη διεκδίκηση ατομικής αξίας με μέσα που προσβάλλουν τα όρια της φύσης και τα δικαιώματα των ανθρώπων. Με καταπολέμηση της υπερκατανάλωσης και της υπερεκμετάλλευσης που εξαντλεί την ικανότητα της Γης να αναγεννάται, να φρεσκάρει τον αέρα, να φιλτράρει ποτάμια, να συσσωρεύει παγετώνες, να αναζωογονεί τα δάση και τα χωράφια και να γονιμοποιεί τους ωκεανούς για να δημιουργήσει ένα πλούσιο και καταπράσινο περιβάλλον, ασφαλές από ακραία καιρικά φαινόμενα, όπου η ζωή μπορεί να ευδοκιμήσει.

6. Αντιμετώπιση της πραγματικότητας με ωμή ειλικρίνεια

Για να διορθώσουμε ένα πρόβλημα, πρέπει πρώτα να μελετήσουμε την πλήρη κλίμακά του, με ωμή ειλικρίνεια. Επί του παρόντος, οι κυβερνήσεις δεν προετοιμάζονται ούτε για τον κόσμο του 1,5°C στον οποίο θα έπρεπε να πάμε, ούτε για τον κόσμο των 2,7°C στον οποίο ολισθαίνουμε. Απλώς παρασυρόμαστε. Εντελώς απροετοίμαστοι για τους περίπλοκους κινδύνους που έρχονται.

Ας πάρουμε τον έλεγχο του μέλλοντός μας στα χέρια μας. Αυτή είναι η στιγμή για να ξεσηκωθούμε, να είμαστε τολμηροί και να σκεφτούμε φιλόδοξα.

Είμαστε απαραίτητοι όλοι και όλες.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Kaisa Kosonen, Senior Policy Advisor, Greenpeace Nordic, kaisa.kosonen@greenpeace.org

Για την Ελλάδα:

Σάντυ Φαμελιάρη, sandy.fameliari@greenpeace.org, 6940 657928

Κωστής Γριμάνης, kgrimani@greenpeace.org, 6984617034

www.greenpeace.gr